

Les 'Liefde, speciale band, vriendschap'

Lesvoorbereidingsformulier

Doelgroep: groep 4/5

Duur van de les: 45 - 60 minuten

Beginsituatie: Wat kunnen en kennen de leerlingen al m.b.t. de doelstelling? Kijk in de methode, praat met je mentor, observeer.

De kinderen hebben op school geen lessen gehad over dieren in relatie met liefde, vriendschap en speciale band. Natuurlijk kunnen de kinderen er wel een voorstelling van maken waarover het gaat. Waarschijnlijk zal een deel van de klas een huisdier hebben. Vanuit hun eigen ervaringen met het huisdier kunnen ze aangeven wat de speciale band en vriendschap met het huisdier is. Ook kunnen ze aangeven wat voor een liefdesband ze hebben met een dier. Verder kunnen de kinderen met huisdieren aangeven wat voor een voedsel het dier ongeveer moet krijgen en wat de gevoelens zijn van dieren. De manier waarop je deze gevoelens kunt zien, zouden de kinderen moeten kunnen vertellen. Als een hond met de staart tussen de benen staat is het duidelijk dat de hond zich niet op het gemak voelt.

N.B. de beginsituatie van een groep zal verschillende zijn.

Doelstelling(en) voor de leerlingen: Inhoudelijk (kennis en vaardigheden), didactisch (de context waarin kennis of gedrag zichtbaar is) en gedrag (wat de leerlingen waarneembaar moeten kunnen, weergegeven met een werkwoord, bv beschrijven, opnoemen, experimenteren).

- De kinderen activeren hun voorkennis met de actieve werkvorm woordspin met betrekking tot het onderwerp dieren: liefde, vriendschap en speciale band.
- De kinderen evalueren hun eigen leerproces door na afloop van de presentatie de woordspin aan te vullen met een andere kleur waardoor duidelijk wordt wat de kinderen hebben bijgeleerd.
- De kinderen kunnen aangeven hoe ze moeten reageren op een dier bij een bepaald gedrag (agressief bijvoorbeeld), dat het dier laat zien.
- De kinderen nemen actief deel aan de les door onder andere goed mee te doen tijdens de actieve werkvormen en tonen hun enthousiasme.

Onderwijsleerproces:

Tijd / Fase	Inhoudelijk leerlingen	Inhoudelijk leraar	Organisatie (wanneer en hoe klaarzetten; groepeeringsvorm; materialen en leermiddelen)
Inleiding (bv. voorkennis, doel, aanleiding, motiveren) 15 min.	De leerlingen luisteren naar de presentator. De kinderen krijgen te horen wat ze precies gaan doen vandaag. Ook maken ze kennis met de uitvoerder van de les.	De les wordt gestart met een welkomstwoord en een lesoverzicht. Hier wordt verteld dat de kinderen eerst een woordspin gaan maken om vervolgens naar de theoretische kaders van liefde, vriendschap en speciale band te luisteren bij de hond, kat en cavia/konijn. Verder maken de kinderen een quiz waarin het theoretisch kader terug komt om ten slotte de woordspin aan te vullen om te kijken wat de kinderen hebben	Vooraf: - X aantal kopieën woordspin - X aantal delen door 3 kopieën voor quiz - PowerPoint presentatie + filmpjes

Kern (bv. instructie, voorlezen, inoefenen en uitvoeren) 15 min.	De kinderen luisteren naar het doel van de dierenbescherming die vast en zeker verteld zal worden. Hierna krijgen ze uitleg over de woordspin. Waarschijnlijk kunnen leerlingen zelf aangeven hoe ze hiermee aan de slag moeten gaan. Dit kennen de meeste kinderen en ze kunnen dit ook uitvoeren. De kinderen luisteren naar de afspraken die gemaakt worden met betrekking tot de werkwijze. De kinderen krijgen vijf minuten de tijd om de woordspin te maken. Hierna worden er een aantal antwoorden gevraagd die in de gezamenlijke woordspin terecht komen. De gezamenlijke woordspin zal op het bord genoteerd worden. <i>Eventueel zouden kinderen kunnen schrijven.</i> In de kern luisteren de kinderen naar de theorie achter de liefde, vriendschap en speciale band bij een hond, kat en cavia/konijn: - De verzorging van het huisdier - De voeding van het huisdier - Het vertrouwen van het huisdier - De speciale band van met een huisdier - De manieren waarop je het gedrag van een huisdier kunt zien - Algemene informatie Via interactieve wijze, door bijvoorbeeld vraagstelling, worden de kinderen betrokken tijdens deze informatie. De kinderen mogen natuurlijk ook eigen inbreng geven. De regel is dat de leerlingen altijd een vinger opsteken. Voor de leerlingen is het de hoogste tijd om actief aan de slag te gaan. In tweetallen gaan de kinderen een vragenlijst (quiz) maken. De kinderen krijgen hiervoor ongeveer 10 minuten. <i>Met kinderen die bekend zijn met coöperatieve werkvormen zou je een rollenspel kunnen spelen waarbij eerst persoon X de vraag leest, er denktijd is en persoon Y antwoord geeft waarna persoon X zijn mening er over geeft.</i>	bijgeleerd. Nadat degene die presenteert zich kort heeft voorgesteld waarin verteld is wat hij/zij precies doet binnen de dierenbescherming legt de presentator uit wat de kinderen gaan doen. De kinderen gaan een woordspin maken over liefde, vriendschap en speciale band. De werkvormen die gebruikt worden zullen worden uitgelegd in de theoretische verantwoording. Iedereen krijgt dadelijk een blad van mij waarop een woordpin staat. Probeer zoveel mogelijk kernwoorden te koppelen aan de woordspin. Waar denk jij over als het hebt over de liefde met een dier. Waar denk je aan over een speciale band met een dier? En waar denk je aan als je het hebt over de vriendschap met een dier. Jullie krijgen een kleine vijf minuten om de woordspin te maken. We maken het eerst alleen en kijken straks met z'n allen erna. We gaan dan een gezamenlijke woordspin maken. Nadat de vijf minuten verstreken zijn zal de aandacht weer gevraagd worden van de kinderen om de gezamenlijke woordspin te maken die op het bord genoteerd zal worden. In de kern (zie de hoofdstukken hond, kat en cavia/konijn) zal het volgende aan de orde komen: - de verzorging van het huisdier - de voeding van het huisdier - het vertrouwen van het huisdier - de speciale band van met een huisdier - de manieren waarop je het gedrag van het huisdier kunt zien - algemene informatie over de huisdieren De leerkracht moet ervoor dat er betekenisvolle situaties worden verteld tijdens de presentatie die te volgen is via het smartbord of via de beamer. Omdat er veel informatie wordt gegeven, is het handig als alledaagse situaties betrokken worden bij de uitleg. De uitleg moet dus betekenisvol worden verteld. Bijvoorbeeld: Denk eens hoe jij je hond oppakt of hoe jij reageert als hij dit gedrag laat zien. Verder moet de leerkracht ook vragen stellen om de kinderen te betrekken in deze kernfase. Bijvoorbeeld: waarom wordt er bij een cavia een clicker	"klaarzetten"

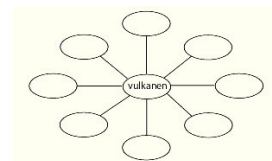
Afsluiting (evalueren / reflecteren en afronden) 15 min.	<i>Vervolgens wisselen de rollen.</i> Tijdens de afsluitende fase wordt de woordspin uit het begin van de les teruggepakt. De presentator vraagt of de kinderen een andere kleur pen willen pakken. De kinderen krijgen een kleine vijf minuten de tijd om de woordspin aan te vullen. Na de vijf minuten geven de kinderen aan of ze veel geleerd hebben deze les. Dit kunnen de kinderen aflezen uit hun woordspin die als het goed is voldoende is aangevuld. Als er geen specifieke vragen meer zijn wordt de leeractiviteit afgesloten!	gebruikt? Of hoe zal een hond zich voelen, als hij met de staart tussen de benen staat. Nadat het theoretisch kader uitgelegd is, wordt het tijd dat de kinderen ook actief aan de slag gaan. Ze krijgen een quiz boekje waar twaalf vragen in staan. In tweetallen krijgen de kinderen ongeveer tien minuten de tijd om de vragen te beantwoorden. De vragen gaan natuurlijk over de theorie die zojuist behandeld is (zie bijlage). Nadat de tien minuten verstreken is kijkt de leerkracht samen met de kinderen quiz na. Als afsluiting wordt de woordspin teruggepakt. De leerkracht laat de kinderen een andere kleur pen pakken en legt uit wat de bedoeling is. De leerkracht heeft voldoende informatie over het onderwerp verstrekt en laat de kinderen terugblikken op deze informatie. Zo krijgt hij een goed beeld van wat er bij de kinderen is blijven hangen. De kinderen maken het individueel af. Een kleine vijf minuten krijgen de kinderen hiervoor. De leerkracht loopt weer rond. Na de vijf minuten wordt de groep klassikaal teruggepakt. De leerkracht vraagt de kinderen naar hun leerproces. Wat hebben ze geleerd? Zijn hun verwachtingen uitgekomen? Zijn er nog specifieke vragen? Nadat er wordt teruggekeken op de les wordt de leeractiviteit afgesloten.	

Gebruikte Literatuur:

Uit het boek 'Coöperatief leren' Mariët Förrer , Brenda Kenter en Simon Veenman; ISBN: 9789065084491; Uitgeverij CPS

Gebruikte werkvormen

- **Woordspin** → De kinderen krijgen een vel papier waarop ze zelf de woordspin kunnen maken. Overigens kun je ze ook vooraf maken. De kinderen halen voorkennis over het onderwerp op door in de lege woordspinnen antwoorden in te vullen. Eerst krijgen de kinderen tijd voor zichzelf waarna de tijd verstreken is een groeps gesprek wordt gestart. De leerkracht wijst willekeurige kinderen aan om te vertellen wat hij of zij in de woordspin heeft geschreven. De leerkracht maakt op een bord zelf ook een woordspin en vult de antwoorden van de kinderen in. Na afloop van de les pakken de kinderen de woordspin er nog eens bij. Met een andere kleur schrijven ze nieuwe woorden in

- de hokjes. Weten de kinderen na afloop van de les meer over het onderwerp?
- **Quiz** → De kinderen maken na afloop van het theoretisch kader een quiz. Op verschillende coöperatieve wijzen (hieronder benoemd) kunnen de kinderen de quiz maken. Het doel is om zoveel mogelijk antwoorden goed te hebben. De vragen moeten natuurlijk wel betrekking hebben op het onderwerp van de les.

Mogelijke coöperatieve werkvormen die in deze les kunnen worden ingezet

- **om de beurt** → er worden tweetallen gevormd. De leerkracht kan deze aanwijzen of de kinderen maken zelf tweetallen (schoudermaatje). Als je bijvoorbeeld de quiz gebruikt tijdens de les zou je persoon Y. de eerste vraag kunnen laten voorlezen waarna persoon X. na één halve minuut denktijd het antwoord geeft. Persoon Y. denkt tijdens de halve minuut (kan ook langer) ook mee en geeft hierna zijn of haar visie op het antwoord dat hierna in overleg wordt ingevuld. Als de kinderen bij vraag 2 zijn beland wisselen de rollen.
- **duo's** → er worden duo's gemaakt. Dit kan op bovenstaande manieren. Om de beurt maken de leerlingen één opgave (een vraag). De andere leerling observeert en geeft indien nodig hulp. Het is belangrijk dat de leerling die de opdracht maakt, hardop denkt zodat de helper weet op welke manier hij de opdracht aanpakt. De eerste leerling maakt bijvoorbeeld de even opgaven, de tweede leerling de oneven opgaven. De helper controleert of het antwoord goed is. Als het goed is geeft hij een compliment, als het niet goed is helpt hij om het goede antwoord te vinden.
- **woordenweb** → Er worden groepen van twee of vier kinderen gemaakt. Elke groep krijgt één groot vel papier. De groepsleden hebben elk een eigen kleur (potlood/stift). Hierdoor heeft de leerkracht overzicht op de individuele bijdragen van de leerlingen. Midden op het vel papier staat in een cirkel overkant het centrale onderwerp of het begrip. De leerkracht kan dit zelf vooraf op het vel schrijven of hij laat de leerlingen dit doen. Vervolgens vraagt de leerkracht aan de leerlingen met woorden aan te geven wat de titel bij de leerlingen oproept. Bij het maken van het woordenweb werken de leerlingen via de werkvorm rotonde. Om de beurt, met de wijzer van de klok mee, mogen de groepsleden iets opschrijven, tekenen of opplakken. Vervolgens geven de leerlingen door middel van lijnen of pijlen (alleen voor hoogste groepen) relaties tussen de begrippen weer. Bij een woordenweb dat gaat over dit onderwerp kan de behaalde voorkennis bijvoorbeeld worden aangegeven door een lijn naar het juiste dier te trekken. Na afronding van de opdracht worden de woordenwebben opgehangen en lichten de woordvoerders van de groepen de woordwebben toe.
- **placemat** → ook hier worden vier groepen gemaakt. Deze groep heeft een vel papier nodig. In het midden van het vel tekent een leerling een rechthoek, dit is de gemeenschappelijke rechthoek. Vervolgens trekt een leerling vanuit de hoeken van de rechthoek lijnen naar de hoeken van het vel papier. De leerkracht kan er ook voor kiezen om vooraf zelf deze indeling te maken. Hierna krijgen de leerlingen een opdracht. Stel dat het dezelfde opdracht is als bij de woordenweb is gesteld. De kinderen schrijven binnen enkele minuten zoveel mogelijk antwoorden op in een hoek van het papier. Na de individuele bedenktijd proberen de groepsleden tot een gezamenlijk antwoord te komen. Het is handig om eerst persoon X. aan het woord te laten, vervolgens Y., U. en W. Het overleg dat hierna gestart wordt moet resulteren in een gemeenschappelijk antwoord. Wanneer de leerlingen overeenstemming hebben bereikt, schrijven ze het antwoord op in de gemeenschappelijke rechthoek. Ten slotte vraagt de leerkracht korte enkele groepjes om een reactie. Wat staat er bij hun in de rechthoek en hoe ging de samenwerking? Willekeurig kan de woordvoerder aangewezen worden. Je kunt de leerlingen ook onderling af laten spreken dat ze een nummer krijgen. Van de vier in de groep heeft iedereen een ander nummer. Niemand weet dus wie aan de beurt komt. De kinderen zullen gemotiveerder zijn tijdens de opdracht omdat ze niet weten wie aan de beurt komt. Nadat de kinderen zichzelf een nummer hebben gegeven vraagt je van groep 1 spreker 3 het woord. Spreker 3 moet dan aangeven wat het groepsantwoord was.

Van links naar rechts: de placemat & het woorden web

Coöperatief leren is een onderwijsleersituatie waarin leerlingen in kleine groepen op een gestructureerde manier samenwerken aan een leertaak met een gezamenlijk doel. De leerlingen leren dus met en van elkaar.

Coöperatief leren is een waardevolle werkwijze omdat het:

- Leerlingen uitdaagt actief en constructief te leren (actief kennis bewerken, toepassen en inoefenen).
- Interactie tussen leerlingen stimuleert (de cognitieve, communicatieve en sociale ontwikkeling gaat hierdoor vooruit).
- Verschillen tussen leerlingen benut als kansen om van en met elkaar te leren
- Een bijdrage levert aan het realiseren van een goed pedagogisch klimaat (leerlingen hebben begrip en respect voor elkaar en accepteren en waarderen elkaar).

Deze onderwijsleersituatie kun je omschrijven als het leren van ons (wij leren samen). De kinderen kunnen doelen alleen bereiken als de ander het leerdoel ook bereikt. Verder zetten de kinderen zich samen in voor het succes van onze groep (hierover dadelijk meer).

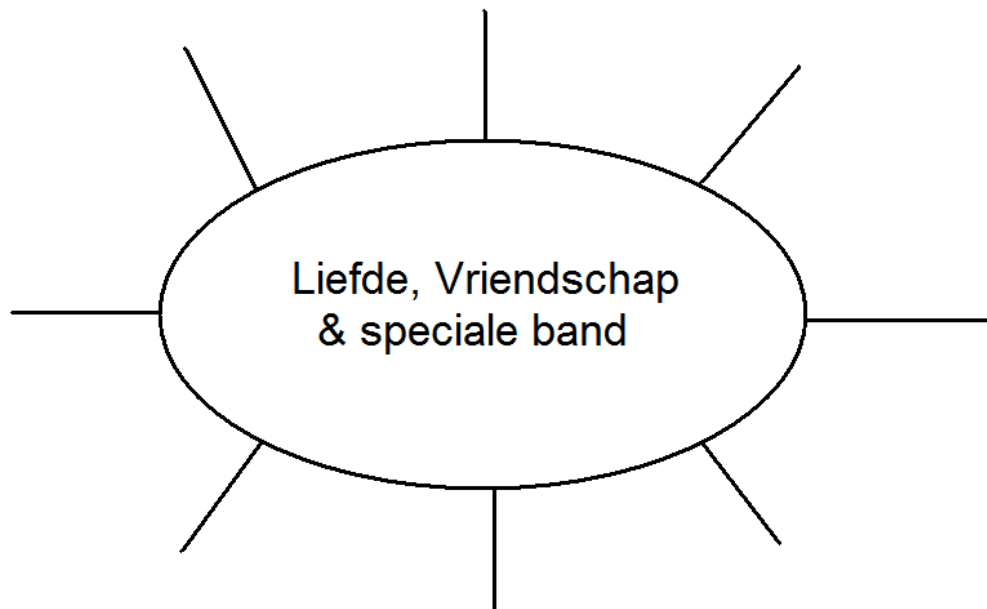
De opbrengsten van coöperatief leren zijn:

- Het heeft een positief effect op de leerprestaties van de leerlingen.
- Het heeft een positief effect op de affectieve ontwikkeling van leerlingen. Het bevordert namelijk de sociale en communicatieve vaardigheden. Leerlingen zijn positiever op school en het bevordert bijvoorbeeld vriendschapsrelaties.
- Het heeft een positieve uitwerking op leerlingen die niet zijn doorverwezen naar speciaal onderwijs.

Waarom werkt coöperatief leren?

- Motivatie → gaat uit van groepsdoelen en groepsbeloningen. Alleen samen kunnen we scoren.
- Cognitieve theorie → de nadruk ligt op samenwerken. Deze theorie splitst zich in twee theorieën. De ontwikkelingstheorie en de cognitieve elaboratie theorie. De ontwikkelingstheorie steunt op het werk van Piaget en Vygotsky. Inhoudelijke gesprekken van leerlingen dragen bij aan de ontwikkeling van belangrijke begrippen. De leerlingen leren van elkaar omdat ze al pratend met elkaar tegen cognitieve conflicten oplopen die om een oplossing vragen. De cognitieve elaboratie theorie gaat over hoe kinderen informatie verwerven en hoe ze het opnemen.

Woordspin

De hond

Verzorging:

Als je een hond hebt is het heel erg belangrijk dat je weet hoe je hem moet verzorgen. Door je hond goed te verzorgen geef je de hond automatisch liefde.

Een goede verzorging houdt in dat je de hond in de zomer kamt en met een goede borstel, dat je je hond niet te veel koekjes geeft, want als je je hond te veel koekjes geeft dan wordt hij te dik en dat is niet zo goed voor je hond, omdat hij zich dan niet meer zo fit voelt en allerlei ziektes kan krijgen. Verzorgen houdt ook in dat als je een hond hebt die een jasje nodig heeft dat je dan ook zorgt dat hij een jasje aan heeft met het wandelen. Een hond met een goede en dikke vacht heeft geen jasje nodig die heeft eigenlijk al een bontjas aan!! Als je bijvoorbeeld een windhond hebt, dan moet je die hond wel een jasje aan doen.

Conclusie: een goede verzorging: als het koud is en een hond heeft geen dikke vacht, doe een jasje om. Geef verder een hond drinkwater (ververs dit) en geef hem hondenbrokken. Koekjes geven mag, maar pas erop dat je een hond niet te veel geeft, net zoals bij de mens zal de hond ook dik worden.

Je laat je hond ook zien dat je van hem houdt door hem zeker 1 uur per dag uit te laten. (Je laat een hond zeker 1 uur per dag uit. Pas erop dat je in de zomer niet te veel en te lang wandelt met een hond(je). Weet iemand hoe dit kan? Leg hierna het proces uit: warme lucht komt van boven naar beneden en stijgt weer op. De kleinere honden krijgen de volledige hitte op hun maag. Dit kan leiden tot het flauwvallen van een hond).

Het uitlaten heeft je hond hard nodig, anders krijg je een hond die zijn energie niet kwijt kan. Je kunt het een beetje vergelijken met jezelf, als jij de hele dag op je kamer moet zitten en niet naar de wc mag of mag rond lopen word je zelf ook heel onrustig en zo gaat het ook bij je hond, hij moet heel nodig plassen en kan dat nergens doen.

Voeding:

Net als jij moet je hond ook eten. Natuurlijk moet hij dan ook fatsoenlijk voer hebben. Het beste is om alleen brokken te geven en meestal staat op de voerzakken zelf hoeveel je je hond per dag van de brokken moet geven. Voor de rest kun je hem ook vlees geven, maar dit hoef je alleen maar te doen als je hond dit nodig heeft of als hij echt niet eet.

Vriendschap / Vertrouwen:

Bij vriendschap draait alles om vertrouwen, als je de ander niet vertrouwt dan werkt je vriendschap gewoon niet of heel slecht. Zo werkt het ook bij honden. Als een hond jou niet vertrouwt dan blijf maar uit zijn buurt want het is dan bijna zeker dat hij je kan

bijten. Vanaf het begin dat je je hond krijgt moet je vertrouwen opbouwen en dan komt de vriendschap vanzelf.

Spelen:

Als je veel speelt met een hond komt er een band tussen het baasje en de hond. Bijna elke hond wil graag spelen, maar er zijn natuurlijk ook honden die niet gewend zijn om te spelen en zullen niet begrijpen wat je bedoelt en kunnen zelfs agressief worden, dus kijk goed uit. Als je je eigen hond hebt waar je mee speelt dan kun je het zo cool maken als je maar wilt, maar kijk uit een hond kent jouw pijngrens niet. Geef dit op tijd aan door hem weg te duwen of door direct te stoppen met spelen. De hond zal snel leren dat hij dit niet mag en dat hij tot zover kan gaan.

Speciale band / trainen:

Een speciale band opbouwen met een hond is moeilijker als de hond ouder is. Als je de hond al van pup af aan hebt dan krijg je sneller een speciale band dan als je een oudere hond haalt uit het asiel. Dit komt omdat een oudere hond al het een en ander heeft meegemaakt en hij zal je waarschijnlijk ook minder snel vertrouwen dan een jonge pup die net komt kijken en nog helemaal niets heeft meegemaakt,.. Maar als je de hond langer hebt en je geeft hem genoeg liefde en aandacht dan krijg je die speciale band vanzelf. Een hond voelt ook aan of je verdrietig bent of juist heel blij, dit heeft ook iets te maken met een band. Als je boos op hem bent zal hij dat ook aanvoelen en dan zal hij heel zielig kijken en weg kruipen.

Blinde geleidehond:

Mensen die blind zijn en een geleidehond nodig hebben om hen bijv over straat te helpen, hebben een hele speciale band met hun hond. Ze moeten echt op hun hond vertrouwen dat ze ook weer veilig thuis komen en daar heb je echt een vertrouwensband voor nodig. De hond is ook echt dag en nacht in de buurt van het baasje en zorgt ervoor dat het baasje veilig van punt a naar punt b komt.

DE KAT

Algemeen

Veel katachtige leven solitair (behalve de leeuw), de wilde kat is de voorouder van de huiskat. Er zijn verschillende soorten wilde katten die in verschillende gebieden voorkomen zoals in loofbossen, bosranden, hawoestijnen, steppen en savannen. Er bestaan meer dan 40 kattenrassen die verschillen onder anderen in grootte, uiterlijk en gedrag. Katten hebben, behalve op korte afstand, een goed gezichtsvermogen en kunnen uitstekend horen.

Weetjes:

- Van nature: kan alleen of in een groep gehouden worden. Heeft aandacht en beweging nodig. Speelt graag.
- Huisvesting: in huis of gedeeltelijk buiten. Moet de ruimte hebben.
- Knuffel- of kijklid: mits met beleid en onder toezicht van een volwassene: beide.
- Voeding: kattenvoer, liefst ook droge brokjes. Onbeperkt water.
- Leeftijd: wordt vijftien tot twintig jaar oud.
- Kosten aanschaf en verzorging: gemiddeld tot hoog.

Men moet er rekening mee houden dat een kat vaak solitair leeft en met gemak minimaal 15 jaar kan worden. Het voordeel kan zijn dat je de kat niet hoeft uit te laten en kunt aanleren om op de kattenbak te gaan. Deze mag niet te dicht bij de slaapplek van de kat staan. De kat heeft natuurlijk wel net zoals alle andere huisdieren verzorging nodig zoals van de; vacht, nagels, gezondheidscontrole, schone leefomgeving etc.

Voeding

Katten zijn er - als jagers op kleine prooidieren - op ingesteld om meerdere kleine maaltijden per dag te nemen. Het beste is om minstens tweemaal per dag kleine maaltijden te voeren aan je kat. Zorg er eerst voor dat het voer op kamertemperatuur is, dus niet koud. Een kat is van nature een vleeseter en heeft dus dierlijke voeding nodig. Je krijgt verschillende soorten voeders zoals; brokjes, blikvoer, kuipjes, versvoer of diepvriesvoer. Diervoeders waarbij op de verpakking 'compleet' of 'volledig' staat, bevatten gegarandeerd voldoende voedingsstoffen. Bijvoeren met voedingsstoffen, zoals vitamines en mineralen, is dan niet nodig. Je kunt het beste geen brokjes voeren met gebakken, gebraden of gekookte gevogelte erin zoals; kip. Rauw varkens vlees is ook niet goed, dit kan namelijk schadelijke bacteriën bevatten. Ook moet je er voor zorgen dat je kat iedere dag vers water heeft. Je mag geen gewone melk geven, want dit werkt bij de meeste katten laxerend. Kattenmelk mag wel.

Territorium

Ze zijn territoriaal en markeren daarom hun territorium. Sproeien, poepen, krabben, kopjes geven en staart wrijven zijn manieren om met elkaar te communiceren.

Verzorging

Katten houden vaak hun eigen vacht schoon doormiddel van likken. Je moet er wel rekening mee houden dat je de kat wel 1 of 2 keer per week het beste kunt kammen of borstelen. Zo voorkom je dat er geen klitten in de vacht komen. Tijdens het kammen kun je ook meteen controleren of de kat geen vlooiën of andere parasieten heeft.

Het is ook handig om meteen de oren te controleren of deze nog schoon zijn. Bij overmatig oorsmeer of regelmatige ontsteking kun je de oren reinigen met oorcleaner. Je mag nooit wattenstaafjes gebruiken.

Het is ook beter als je een kat niet te vaak hanteert, katten zijn geen echte knuffeldieren. Een kat komt vanzelf naar je toe om aandacht te vragen, doordat het dier kopjes geeft (hier dier voelt zich lekker en wil aandacht). Dan pas kun je het beste het dier aaien, want dat voorkomt stress bij katten. Veel gedrag wat je ziet bij huiskatten zie je ook terug bij katachtige in de natuur (wilde soortgenoten, katachtige).

Katten zijn kieskeurige dieren, dus zorg ervoor dat de katten hun eigen kattenbak hebben (want ze doen de behoefte niet in een andere kattenbak van een andere kat). Zorg ook dat de voerbak en de drinkbak apart staan (ze eten liever op een andere plek dan waar ze drinken). Ook is het handig om ervoor te zorgen dat de brokjes/het voer niet in de waterbak terecht kunnen komen, want dan eten de katten het voer/de brokjes niet meer, waardoor snel het water vies wordt. Ook als het water vies is zullen de dieren ook niet het water gaan drinken.

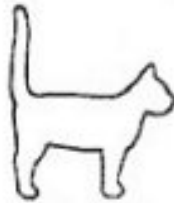
Waar je rekening mee moet houden

Als je een kat in huis neemt moet je vooral weten dat deze het liefst solitair leven (en niet met meerdere soortgenoten), je kunt nog altijd een 2de kat erbij nemen. Bijvoorbeeld een oude kat kan gerust samenleven met een jonge kitten, alleen de jonge kitten heeft vaak teveel energie en wil vaak spelen (dus niet alleen met zijn baasje maar ook met de oudere soortgenoot). Terwijl de oudere soortgenoot het liefst de hele dag ligt te slapen. Zorg voor genoeg ruimte zodat de dieren elkaar kunnen ontlopen als ze dat willen, zorg voor genoeg speeltjes zodat de dieren zich kunnen vermaken. Ook als je een oude kat met een jonge kitten samen houdt (want dan zal de jonge kitten zich eerder bezig houden met de speeltjes dan met zijn/haar oudere soortgenoot). Houd je 2 volwassen mannelijke katten, dan kan het mis gaan. Omdat mannelijke katten (katers) vaak hun territorium verdedigen. Hierdoor zullen de dieren vaak gaan vechten (ook buitenshuis met andere katten), dit veroorzaakt stress. Bij 2 vrouwelijke katten (poezen) kan het wel goed gaan, maar toch kan het zijn dat ze soms wel eens gaan vechten als er irritaties zijn tussen de dieren.

Gedrag

Ik ben bang

Ik ben blij om je te zien!

Ik ben geïrriteerd

Ik ben vriendelijk

Ik ben geïnteresseerd

Ik ben dol op jou!

Ik ben in een amoreuze bui

Ik ben bezorgd

Ik ben boos!

Een opgezette staart en opgezette haren op de rug en lichaam (de haren op de staart staan rechtop en de staart zelf staat ook rechtop, de staart wordt dik), betekent dat het dier boos is (dit gaat vaak samen met het blazen). Is het dier geïrriteerd dan zal het dier met de staart zwiepen (van links naar rechts). Vaak zit het dier dan ook. Een kat is ontspannen als beide ogen langzaam gesloten worden en lekker uitgerekt ligt. Als een kat spint hoeft het niet altijd te betekenen dat de kat zich dan altijd op zijn gemak voelt. Het kan ook zijn uit angst.

Aan de lichaamstaal/gedrag kun je ongeveer zien hoe het dier zich voelt (wat het dier je wilt vertellen). Als mens moet je katten kunnen begrijpen (gedrag) om stress te voorkomen, en een mooie band op te bouwen met je kat. Dit geldt bij alle soorten huisdieren. Een kat zal blazen als hij/zij iets niet wil, andere soortgenoten of hun

Extra

Communiceren met katten

Er zijn verschillende communicatieve signalen van katten die zij ook begrijpen wanneer ze door mensen gegeven worden. Communiceren met een kat zal je band met de kat wederzijds versterken.

- Blazen: het sissende blaasgeluid waarmee katten hun ongenoegen uiten wordt ook erg goed door hen begrepen als het door een mens voortgebracht wordt. Hiermee kan je je kat duidelijk maken wanneer ze ongewenst gedrag vertoont.
- Ogen samenknijpen: dit is een signaal wat aan huisgenoten aangeeft dat een territorium veilig is. Het betekent iets als "hier kan je veilig slapen". Een mens die de ogen samenknijpt naar de kat toont dat deze de kat vertrouwt.
- Spinnen en tegelijk nagels uitsteken: de kat bedoelt daarmee dat hij zich veilig voelt bij je. Als ze het niet doet, is het niet zo erg. Elke kat doet andere dingen om te laten zien dat ze zich veilig voelt.
- Beide ogen langzaam sluiten: hiermee geeft een kat aan dat ze erg rustig en ontspannen is. Als mens kan je dit signaal gebruiken om die toestand bij je kat op te roepen of te versterken.
- Kopjes geven: katten geven kopjes aan elkaar als teken van affectie, of geven kopjes aan voorwerpen om een affectueuze stemming te signaleren. Als mens kan je kopjes geven aan muren of meubelen om je kat in deze stemming te krijgen.
- Vastnemen bij het nekvel: een volwassen kat is te zwaar om veilig bij haar nekvel te worden opgetild. Wanneer je een kat echter stevig bij het nekvel vast neemt zonder ze op te tillen, zal ze zich heel erg rustig houden. De kat reageert nu enkel nog op zeer bedreigende impulsen. Dit is een instinctieve reflex die ervoor zorgt dat kittens zich stilhouden wanneer ze door de moeder gedragen worden, maar die bij volwassen katten blijft bestaan. Ook als je de kat op de arm draagt en je wilt niet dat ze wegspringt, kan je haar nekvel stevig vastnemen.

CAVIA / KONIJN

Vertrouwen/spelen/hanteren/vriendschap

* Hanteren = oppakken. Het dier op een juiste manier oppakken is belangrijk, want als je het op een goede manier doet voorkom je pijn en stress bij het dier. Heeft het dier pijn of stress geleden tijdens het oppakken dan kan het zijn dat het dier je minder gaat vertrouwen en zal het de volgende keer zich niet meer makkelijk laten oppakken of laten zien.

* Benader een dier altijd rustig (niet rennen, schreeuwen of onverwachte bewegingen maken), benader zowel konijnen als cavia's niet van boven want dan denken ze dat je een roofdier bent. Benader ze dan zo laag mogelijk, en praat tegen ze zodat ze minder snel schrikken en gaan vluchten. Aai het dier eerst voordat je deze oppakt, dan wordt ze wat rustiger en kun je het dier makkelijker oppakken. Cavia's en konijnen zijn vooral knuffeldieren, en geen dieren waarmee je kunt spelen (zoals bijv. bij een hond. Apporteren).

* Let op het gedrag van een dier, zo kun je zien of het dier wel opgepakt of geaaid wilt worden, (konijn met een achterpoot tegen de grond stamp, waarschuwing).

Verzorging/voeding/liefde bij een cavia/konijn:

* Cavia's zijn knaagdieren en groepsdieren. Konijn is een haasachtige (waarom behoort deze tot de haasachtige?), en leeft ook in groepen.

* Konijnen geef je elke dag hooi, vers water en gegerste korrels of gemengd konijnenvoer (wat is de nadeel van gemengd voer, en de voordeel van gegerste korrels?). Cavia's geef je elke dag gemengd cavia voer met veel vitamine C erin (waarom hebben cavia's extra vitamine C nodig?), hooi en vers water. Tussendoor kun je groenten en fruit geven (niet teveel op 1 dag). Is het dier in de morgen al gevoerd ga deze dan niet op dezelfde dag bijvoeren (ook niet als het bakje leeg is). Door teveel voeren bezorg je het dier overgewicht, en daaruit ontstaan nog meer problemen qua gezondheid. Want vet wordt niet alleen opgeslagen in de huid, maar gaat ook om de organen zitten zoals het hart.

* Konijnen en cavia's in een grote kooi houden, hoe groter hoe beter. Met zaagsel als bodemlaag, en een dikke laag stro (vooral in de winter). Schuilplaatsen voor te schuilen, dit geeft de dieren een veilig gevoel. 1X per week de kooi schoonmaken, 2 tot 3x per week in de zomer. Want de kooi wordt in de zomer sneller vies, dieren drinken veel meer en plassen daardoor veel meer.

* Langharige cavia's en konijnen 1x per dag borstelen, konijnen in de rui (wat is de rui?) vaker borstelen. Nagels moeten ook geknipt worden, anders groeien de nagels door. Waardoor het dier pijn gaat krijgen (ook tijdens het lopen), en de nagel kan in de huid gaan groeien.

Speciale band (trainen dier):

Filmpje (klicker training konijn):

http://www.youtube.com/watch?v=Am5_ifPsP0U

<http://www.youtube.com/watch?v=phf9jalQBjw&feature=related>

<http://www.youtube.com/watch?v=BDocS5BfR0E&feature=related>

Quizvragen:

- 1) Wat kan een hond doen als hij je niet vertrouwt?
  - a) Hij kan gaan wegrekken
  - b) Hij kan gaan bijten
  - c) Hij kan gaan blaffen
  - d) Hij word bang en gaat daardoor urineren

- 2) Hoeveel rassen zijn er ongeveer?
  - a) 50
  - b) 30
  - c) 40
  - d) 20

- 3) Waarom hebben cavia's extra veel vitamine C nodig?
  - a) Omdat ze deze vitamine niet zelf kunnen aanmaken, en de vitamine halen uit het voedsel
  - b) Omdat ze alleen deze vitamine nodig hebben, daarom krijgen ze van deze meer
  - c) Omdat ze het heel erg lekker vinden
  - d) A & C zijn goed, B niet

- 4) Wat betekent solitair leven?
  - a) In groepen leven, meerdere vrouwen en meerdere mannen
  - b) Alleen levend, alleen een vrouw en man ook alleen
  - c) In een harem, 1 man met meerdere vrouwen
  - d) Koppels, 1 man en 1 vrouw

- 5) waarom moet je een blindengeleidehond niet aaien als hij zijn tuigje om heeft?
  - a) Omdat ze het niet leuk vinden
  - b) Omdat ze kunnen bijten
  - c) Dan wil de hond meteen spelen
  - d) Dan word de hond afgeleid en het kan gevaarlijk zijn voor de slechtziende persoon

- 6) Wat zal een cavia eerder doen als hij/zij zich bedreigd voelt?
  - a) Verstijven, stil blijven zitten en als de kust veilig is weer bewegen
  - b) Vluchten
  - c) Bijten
  - d) Hij gaat blazen

- 7) Waarom hoort een konijn tot de haasachtige zoogdieren?
- a. Een konijn heeft extra tanden achter de bovenste snijtanden en knaagdieren niet.
  - b. Lijkt erg op een wilde haas
  - c. Bij konijnen groeien de tanden niet door, bij knaagdieren wel (dus het konijn hoort niet bij de knaagdieren).
  - d. Een konijn springt het zelfde als een haas

8) welke hond moet wel een jas aan?

- a) windhond/ chihuahua
- b) beagle/ jack russel
- c) labrador/ poedel
- d) bordercollie/ akita

9) Hoe oud wordt een kat gemiddeld?

- a) 15-20 jaar
- b) 10-15 jaar
- c) 8-12 jaar
- d) 20-25 jaar

10) waarom is het makkelijker om met een jongere hond te trainen dan met een oudere hond?

- a) oudere honden zijn dommer
- b) een jongere hond neemt sneller nieuwe dingen op
- c) een oudere hond wil gewoon met rust gelaten worden
- d) geen van deze antwoorden zijn goed

11) Wat betekent het als een konijn met zijn achterpoot tegen de grond stampt?

- A. Dat hij/zij blij is om jou te zien
- B. Hij/zij wil je waarschuwen dat je uit zijn/haar buurt moet blijven
- C. Hij/zij wil jou laten weten dat hij/zij de baas is
- D. Hij wil dan eten.

12) Zet de goede zin bij het goede plaatje:

Ik ben bang

Ik ben boos

Ik ben dol op jou

Ik ben geïrriteerd

Ik ben vriendelijk

Ik ben geïnteresseerd